

There are no translations available.

Истиклол(собик Табошар) — шахр дар вилояти Сугди Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Ин шахр дар наздикии яке аз бойтарин захирахои кони полиметаллӣ ҷойгир шудааст.

Кишвар

Тоҷикистон

Минтақа

Вилояти Сугд

Координатаҳо

40°34′08″ а. шим. 69°38′25″ т. ш.

НГЯО

Таъсис

[[соли 1968]]

Забони расмӣ

ТОЧИКӢ

Аҳоли

16, 4 нафар (2016)

Хайати миллӣ

тоҷикҳо, ўзбекҳо

Хайати динӣ

мусулмонон

Вақти минтақавӣ

UTC+5

Коди телефон

+992 3443

Нишонаи почта

735750

Коди мошин

02TJ

[Маъхаз](#)

Шароитҳои табиӣ ва иқлим

Шаҳри Истиклол дар каторкӯҳи Курама, қисми силсилакӯҳи Тянь-Шан, аз тарафи шимоли маркази вилоят ҷойгир аст. Каторкӯҳи Курама аз сарватҳои зеризаминӣ бой мебошад. Ханӯз дар солҳои 30-уми қарни гузашта, аз тарафи геологҳои шинохтаи рус ба монанди Наследов Б.Н., Королёв А.В. ва Волфсон Ф.И. омӯхта шуда, зиёда аз 300 намуди сарватҳои зеризамини кашф гардидаанд. Баъдан ба қоркарди ин маъданҳо, ба монанди уран, торий, радий, тилло, висмут ва дигар намуди элементҳои кимиёвӣ, сангҳои киматбаҳо ва орошӣ ба роҳ монда шуда буданд.

Масофа: Истиклол дар масофаи 34 км аз шаҳри Хучанд ҷойгир шудааст. Дар нақша шаҳри Истиклол ба масофаи умумии 7,0 км дар шимол — шарқ ба ҷануб — ғарбӣ тӯл кашидааст. Майдони шаҳр 3314,17 га. — ро ташкил медиҳад. Сарҳадҳои шартии шаҳр аз ориентирҳои зерини маҳаллӣ ва ҷуғрофӣ мегузаранд: • аз ғарб — аз нишебии соҳили наҳрчаи «Тушқурук», аз ҷумла маҳаллаи Такмок, ки дар масофаи 4,0 км. ҷойгир шудааст,

то сархади шимолии обанбори «Такмок»; • сархади шимолӣ аз нишебии каторкӯҳи Курама, аз чумла маҳаллаҳои Кураминский ва Истиклолият, ки бевосита аз шахр дар масофаи 3,0 км дуртар ҷойгир шудаанд, мегузарад; • аз шарқ сарҳад аз нуктаи 1299,0 км. дар сатҳи баландии баҳр, бо кӯчаҳои Деваштич, Темурмалик ва Восеъ, ки бевосита аз шахр дар масофаи аз 8,0 то 10,0 км. ҷойгир шудаанд ва Табошари Кӯҳна, ки аз шахр дар масофаи 5,0 км. ҷойгир шудааст, баъдан аз нишебии каторкӯҳ бо соҳили дарёчаи «Ўткан – сой», сипас, ба самти ҷанубӣ – ғарбӣ мегардад ва бошишгоҳи нақлиётии КВД «Заря Востока», шӯъбаҳои тиббию санитарии БМШ Истиклол то шохроҳи Истиклол – Хучандро дар бар мегирад; • сархади ҷанубии шахр аз шохроҳи истиклол – Хучанд то нишебии сой ба суи сархади шимолии заводи нонбарорӣ ва сархади ҷанубии маҳаллаи Такмокро дар бар мегирад. Худуди шахр аз ҳамаи тарафҳо бо ноҳияи Бобочон Гафуров ҳамсарҳад мебошад.

Иқлим: Субтропикӣ континенталӣ (хушк), моҳи январ ҳарорати миёна аз 0 дараҷаи Селсий то — 15 дараҷаи Селсий хунук, моҳи июл аз 25 дараҷаи Селсий то 40 дараҷа гарм аст.

Аҳоли.

Дар шахр то соли 2003 камшавии аҳоли аз сабаби муҳочирати манфӣ ба миён омад, яъне шумораи аҳолии кӯчида рафта аз шумораи аҳолии кӯчида омадагон барои истикомати доимӣ зиёд буд. Аз соли 2003 ба муҳочирати манфӣ нигоҳ накарда зиёдшавии аҳоли аз ҳисоби афзоиши табиӣ (+таваллудшавӣ, — ғавтшавӣ) мебошад.

Таърих

Шаҳраки Табошар соли 1938 дар ҳайати Кумитаи иҷроияи Шӯрои вакилони халқи шаҳри Чкалов ташкил ёфтааст. Моҳи октябри соли 1968 Табошар мақоми шаҳраки типии шаҳриро гирифт. Маълумотҳои асоснок дар бораи ташкилёбии маҳалҳои иқоматӣ ба садаи панҷуми то мелодӣ тааллуқ доранд. Ин заминҳо дар таърихи қадимаи Осиёи Миёна ҳамчун вилояти мустақили сиёсии Илак машҳуранд. Тадқиқотҳои дар солҳои 70-уми асри гузашта гузаронида шудаи археологӣ нишон доданд, ки дар қисми кӯхистони ҷанубии Илак – каторкӯҳи Курама, дар атрофи шаҳри муосир ҳунармандони зиёди кӯхистонӣ ҷойгир шудаанд. Дар ин мавзӯ қабилҳои туркӣ-мугулӣ, ки минбаъд барои ташкили гурӯҳи алоҳидаи этникии ўзбекҳо – курама асос гардидаанд, зиндагонӣ мекарданд ва онҳо дар оянда ба ин мавзӯ ном додаанд. Тасдиқи ҳақиқати ин далел –

соли 1489.

Асрори номи махал

Номи Табошар аз калимаи Товошар аст ва аз таркибҳои туркӣ-ӯзбекии «Тов» (вайроншудаи «тоғ») – кӯҳ ва «-ошар» — гузаштан иборат буда, маънои «гузаргоҳи кӯҳӣ»-ро дорад. Байни мардум оиди топонимии Табошар ривояти дигаре низ ҳаст. Аз сабаби он ки шахр дар баландии 1100 м аз сатҳи баҳр ҷойгир аст, хангоми ба шахр омадан ғишори хуни қасб баланд мегардад. Ва шарҳ медиҳанд, ки ғӯё Табошар аз таркибҳои «Тов» (лаҳча — Таб) ва «ошар» (баланд шудан) сохта шуда, маънои баланд ғардидани таб – ғишори хунро дорад.

Шаҳри муосир

Қариб 20 сол дар ин шахр уранро истехсол мекарданд. Баъд истехсоли уран боз дошта шуда буд. Баъд аз ҷиҳати Иттиҳоди Шӯравӣ ва саршавии ҷанги шаҳрвандӣ бисёр аз шаҳрвандони шаҳри Табошар аз Тоҷикистон фирор карда, ба дигар мамлаҳки дунё рафтанд. Аз сабаби зиёдшавии қорҳои қоғуқовӣ ва оғози баистифодадихии як қатор ҷоҳҳои маъданқанӣ аҳамияти деҳаи Табошар пурқувват ғардид, аз ҳисоби берун қардани татарҳои қримӣ, немисҳои ҷоволҷагӣ ва асиратодағони пурқуввати ҳарбӣ шумораи аҳолии он низ зиёд шуд. Моҳи октябри соли 1968 Табошар мақоми шаҳраки типии шаҳрро ғирифт. Дар нимаи дуоми солҳои 30-юм қашфиёти ҷойгиршавии уран, тилло, нуқра ва дигар қанданиҳои ғоиданок, ки қорқарди онҳо то нимаи аввали солҳои 90-ум амалӣ қарда шудаанд, сабаби ташиқилёбии шаҳрак ғардиданд. То соли 1968 шаҳраки Табошар дорои заминаи қифояи энергетикӣ, рушди иҷтимоию фарҳангӣ ва маишии инфраструктуриро буд, ки ин дар ҳамаҷоягӣ бо шароити мусоиди иқлим барои таъсиси заводи аҳамияти мудофиавидошта доир ба истехсоли аслиҳаи ҷангӣ, сабаб ғардид. Қорҳонаи ҳамаҷун филиали қомбинати ҳимиявии Бийск ташиқилқардида, аллақай охири соли 1968 мастақил шуд ва ба он расман номи «Завод «Заря Востока» дода шуд. Соли 1972 дар қорҳона, бори аввал дар Тоҷикистон истехсоли қалъушҳои милли аз ҳуд қарда шуданд. Соли 1976 сохтмони сеҳи қубурҳои ба ғишори баланд тобовар ба охир расонида шуд, соли 1983 заводи нонбарорӣ ба истифода дода шуд, соли 1990 истехсоли плёнқаҳои ПВХ ба роҳ монда шуд. Ҳамаи ин барои Табошар — ҳамаҷун шаҳри тобеи вилоят ғардиданаҳ сабаб шуданд. Аз рӯи баҳисобиғирии аҳолии соли 1989 дар Табошар зиёда аз 20 ҳазор нафар, зиёда за 17 миллион зиндагонӣ мекарданд. Соли 1993 мақоми шаҳри тобеи вилоятиро ғирифтааст. 29 марти соли 2012 дар асоси Қарори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шахр номи Истиклол дода шуд.

